

9 Notes Konservatorski

Trwałe zbiory – źródłem historii

Biblioteka Narodowa

Biblioteka Narodowa
Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych

Trwałe zbiory – źródłem historii

Biblioteka Narodowa
Warszawa 2005

Komitet Redakcyjny:
prof. dr hab. Adam Manikowski (przewodniczący)
prof. dr hab. Daria Nałęcz
prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk
prof. dr hab. Alicja B. Strzelczyk
prof. dr hab. Bronisław Zyska

Redakcja:
Barbara Drewniewska-Idziak (redaktor naczelny),
Irena Łoś-Stembrowicz, Władysław Sobucki, Maria Woźniak

Opracowanie redakcyjne
Joanna Tarasiewicz

Opracowanie techniczne i łamanie
Alicja Węgierska

Streszczenia w języku angielskim
Katarzyna Diehl

Projekt okładki i kart tytułowych
Ryszard Kryśka

Na okładce fragmenty obrazu Jerzego Stajudy
przed i po konserwacji

CIP – Biblioteka Narodowa

Trwale zbiory – źródłem historii / [red. Barbara
Drewniewska-Idziak (red. nacz.) et. al.] ;
Biblioteka Narodowa. Dział Ochrony i Konserwacji
Zbiorów Bibliotecznych. – Warszawa : Biblioteka
Narodowa, 2005 – (Notes Konserwatorski ; 9)

Printed in Poland

ISBN 83-7009-508-9
ISSN 1509-5681

Biblioteka Narodowa • Warszawa 2005
Opracowanie i druk:
Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa

Wszystkie prawa zastrzeżone

Spis rzeczy

Od Redakcji 9

I. Polityka ochrony zbiorów

Władysław Sobucki, Barbara DREWNIĘWSKA-IDZIAK
Realizacja Wieloletniego Programu Rządowego
„Kwaśny papier” w 2004 r. 11

Andrzej Barański
Zaangażowanie chemików z Uniwersytetu
Jagiellońskiego w działania na rzecz zachowania
druków 20

*Władysław Sobucki, Barbara DREWNIĘWSKA-IDZIAK,
Donata Rams, Danuta Jarmańska*
Zakwaszenie zbiorów w bibliotekach polskich 36

Barbara DREWNIĘWSKA-IDZIAK
Zdefiniowanie zagrożeń zbiorów z XIX i XX w.
w polskich bibliotekach i archiwach na podstawie
badania ankietowego 49

Ewa Potrzebicka
Digitalizacja nowoczesną formą tworzenia kopii
dokumentów bibliotecznych 66

II. Metody restauracji zbiorów specjalnych

Agata Czuryło
Konserwacja malowideł olejnych na papierze 78

Elżbieta Duziak
Konserwacja akwafort Rembrandta van Rijn
wraz z albumem Stanisława Kostki Potockiego 88

Konrad Panoszewski
Divān Muh̄ibbīego (1529–1530) – stan zachowania
i problemy konserwatorskie 100

Maria Woźniak

Konserwacja inkunabułu ze zbiorów
Biblioteki Muzeum Miasta Trogir w Chorwacji 111

III. Konserwacja zbiorów specjalnych

Marzenna Ciechańska, Wojciech Chrościcki

Częściowa konserwacja zachowawcza rękopisów
i inkunabułów z Biblioteki Wyższego Seminarium
Duchownego w Sandomierzu 122

IV. Stan zachowania zbiorów z XIX i XX w.

Władysław Sobucki, Leonard Ogierman,

Barbara Drewniewska-Idziak, Tamara Domanik
Ocena stanu zachowania księgozbioru z XIX i XX w.
w Bibliotece Śląskiej w Katowicach 135

V. Metody i technologie ratowania zbiorów z XIX i XX w.

Józef Hanus, Pascale M. Richardin,

Sylvette Bonnassies-Termes
Wpływ tlenu etylenu na papiery fotograficzne
(tłum. Agnieszka Tymińska) 149

Donata Rams, Agnieszka Tymińska

Mikrobiologiczna ochrona zbiorów. Doświadczenia
i ocena skuteczności dezynfekcji
w Bibliotece Narodowej 161

Agnieszka Tymińska, Bogdan Filip Zerek

Wpływ tlenu etylenu na długość życia określonych
gatunków grzybów w warunkach pracy komory
dezynfekcyjnej 180

VI. Polemika

Andrzej Barański

O potrzebie rozumienia nauki 191

Janusz Marek Łagan, Andrzej Barański

O interpretacji tekstów naukowych i sztuce dyskusji 204

VII. Konferencje, warsztaty, szkolenia

Ewa Potrzebnicka

Międzynarodowa konferencja „Dziedzictwo kultury wobec zagrożeń czasu wojny i pokoju”
(Warszawa, 13–15 maja 2004 r.) 213

Katarzyna Garczewska-Semka

Seminarium na temat zabezpieczania,
digitalizacji i udostępniania fotografii
w zbiorach archiwów, bibliotek i muzeów
(Gdańsk, 17–18 maja 2004 r.) 217

Barbara Wojdyła, Marta Winiarczyk

Konserwacja zapobiegawcza – warsztaty toruńskie
(Toruń, 25–28 maja 2004 r.) 219

Anna Wiśniewska

III Ogólnopolskie Spotkania Historyków Sztuki
i Konserwatorów Dzieł Sztuki Orientu
(Toruń, 17–18 czerwca 2004 r.) 225

Józef Dąbrowski

Polski Kongres Międzynarodowego
Stowarzyszenia Historyków Papieru – IPH
(Duszniki Zdrój – Kraków, 3–10 września 2004 r.) 229

Joanna Ważyńska

CSC Book Saver® w PAL Preservation
Akademy GmbH Leipzig – technologia
i organizacja masowego odkwaszania materiałów
bibliotecznych i archiwalnych
(Lipsk, 28 września 2004 r.) 239

Katarzyna Garczewska-Semka

Konferencja COST G7 „Laser w konserwacji
dzieł sztuki” (Gdańsk, 7–9 października 2004 r.) 243

Katarzyna Zięba

„Durability of Paper and Writing”
(Lubiana, 16–20 listopada 2004 r.) 247

Donata Rams

Mikrobiologia środowiska muzealnego
(Warszawa, 2 grudnia 2004 r.) 253

Barbara Wagner

Analiza chemiczna w ochronie zabytków
(Warszawa, 17 grudnia 2004 r.) 259

VIII. Recenzje

Ewa Stachowska-Musiał

Janisław Osieglowski: *Ochrona książki bibliotecznej.*
Poznań 2003. 262

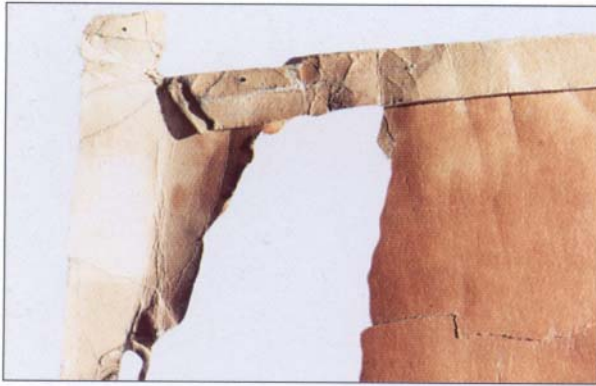
Noty o autorach 267

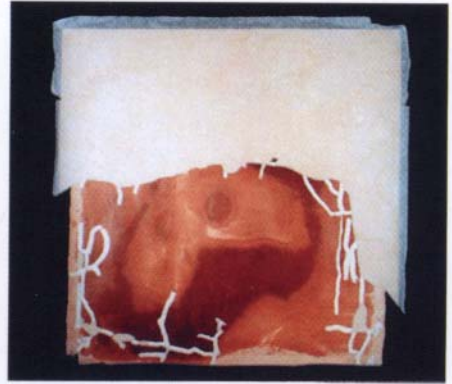
I. Lico obrazu „Wnętrze” w świetle bocznym – stan przed konserwacją. Widoczne nierozprostowane krawędzie (wszystkie fotografie R. Stasiuka)

II. Fragment lica obrazu „Wnętrze” – zdjęcie wykonane pod mikroskopem stereoskopowym Nikon SM2 1500 (kamera CCD Fiber Illuminator Nikon, program komputerowy Lucia Image V.4.6.). Widoczne: faktura i pęknięcia warstwy malarskiej oraz podłoża papierowego

III. Fragment krajki obrazu „Martwa natura” przed konserwacją – widoczne zniszczenia papieru

IV. Odwrocie obrazu „Martwa natura” w trakcie konserwacji – po sklejeniu pęknięć podłoża oraz przyklejeniu oderwanych fragmentów, uzupełnień papierowych i płaszczyzny uzupełniającej brakujący fragment kompozycji

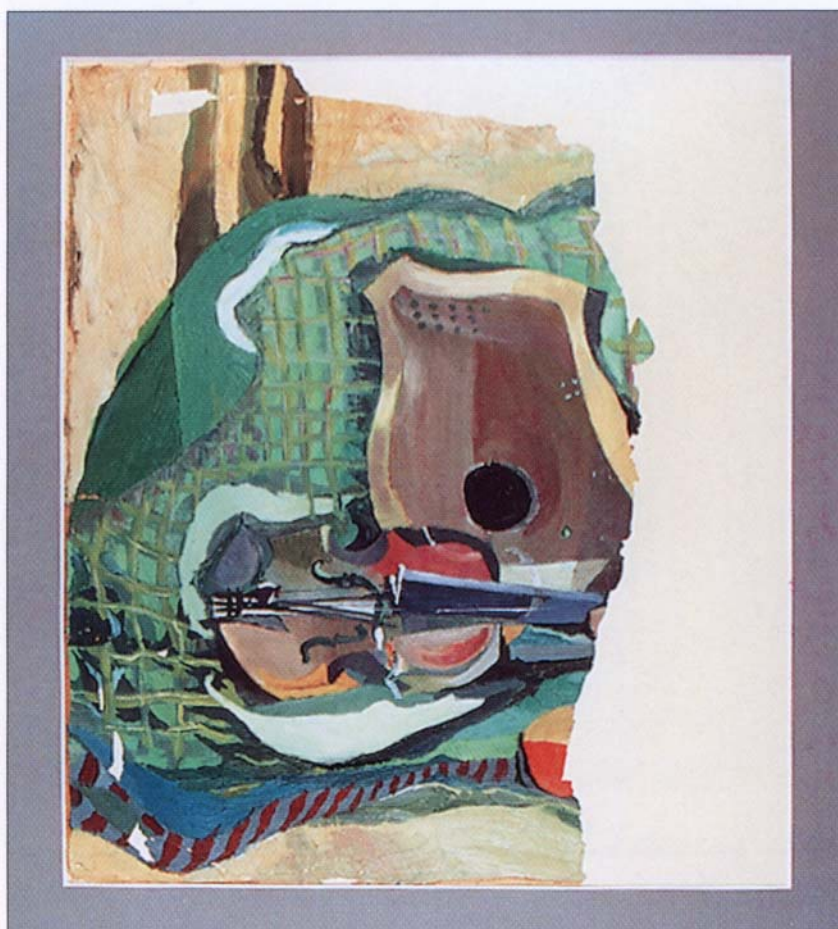
V. Lico obrazu „Martwa natura” przed konserwacją

VI. Lico obrazu „Wnętrze”
po konserwacji – po umieszczeniu
w passe-partout

VII. Lico obrazu „Popiersie”
po konserwacji – po umieszczeniu
w passe-partout

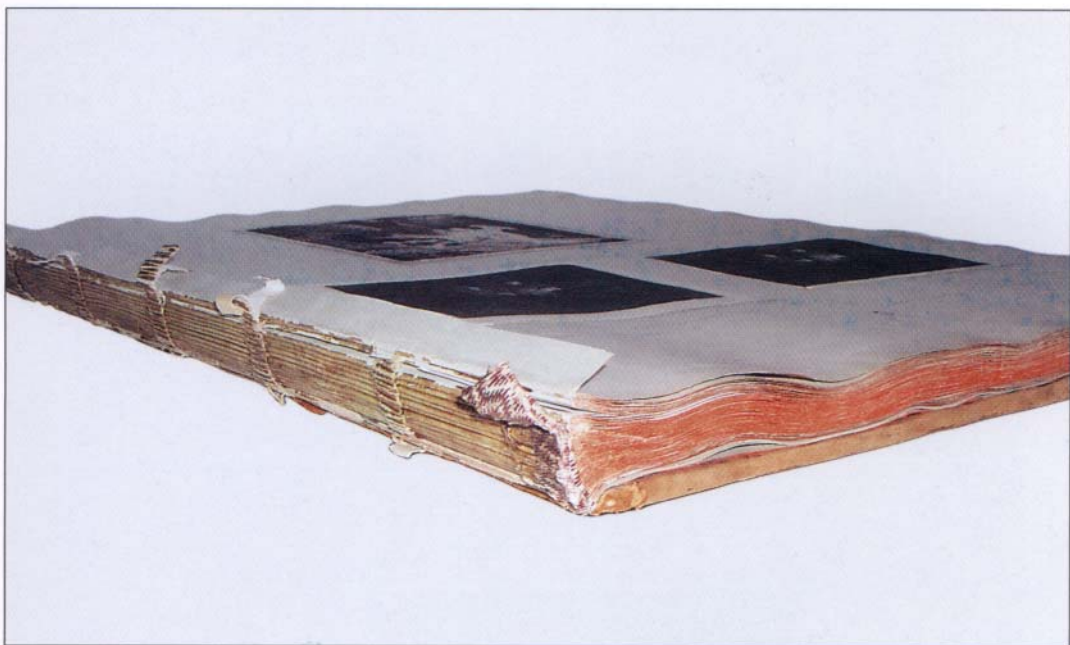

VIII. Lico obrazu
„Martwa natura”
po konserwacji –
po umieszczeniu
w passe-partout

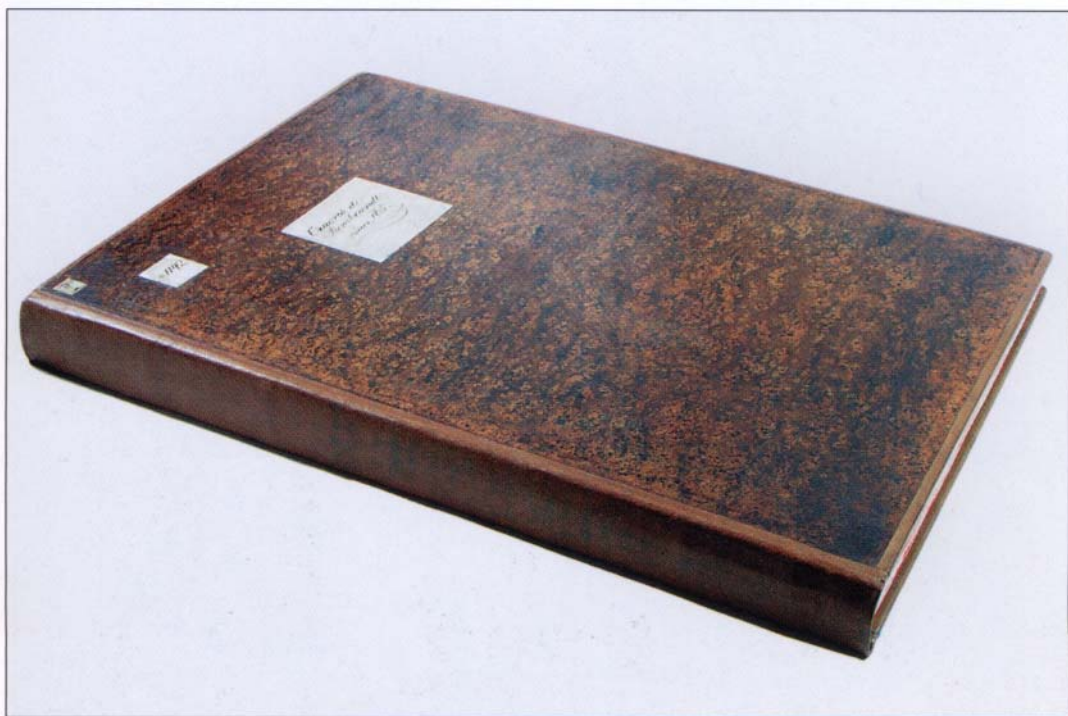
Elżbieta Duziak *Konserwacja akwafort Rembrandta van Rijn
wraz z albumem Stanisława Kostki Potockiego*

I. Okładzina przednia. Stan przed konserwacją. Widoczne liczne zniszczenia i uszkodzenia marmurkowej skóry

II. Blok albumu przed konserwacją po zdjęciu okładziny przedniej. Skóra na grzbiecie nie zachowała się

III. Oprawa albumu po konserwacji. Oryginalne fragmenty skóry z okładek wtopiono w nową skórę cielęcą

13
Pobranie nr 29

Trzej młodzi w Anachazie
Dow. 29, str. 148,
Mz. 185,
B. 20

14
Abraham i Izzaak. Pierwszy wyjazd, 01. z personal. wypraw
Pobranie nr 34

Kopia anonimowa
Kopirów. 24,
Mz. 186,
B. 54

18
Pobranie nr 40
Pobranie nr 40, Paryż, 1840, postępowanie

Triumf Mardochaisa.

Dow. 40, str. 139,
Mz. 178, pl. 175,
B. 40

15
Dow. 35, str. 140,
Mz. 167, pl. 17,
B. 35

16
Dow. 30, str. 140,
Mz. 173,
B. 30

17
Dow. 38, str. 140,
Mz. 173, pl. 17,
B. 38

VI. Studium głów kobiet z widocznym mechanicznym uszkodzeniem papieru – stan przed konserwacją

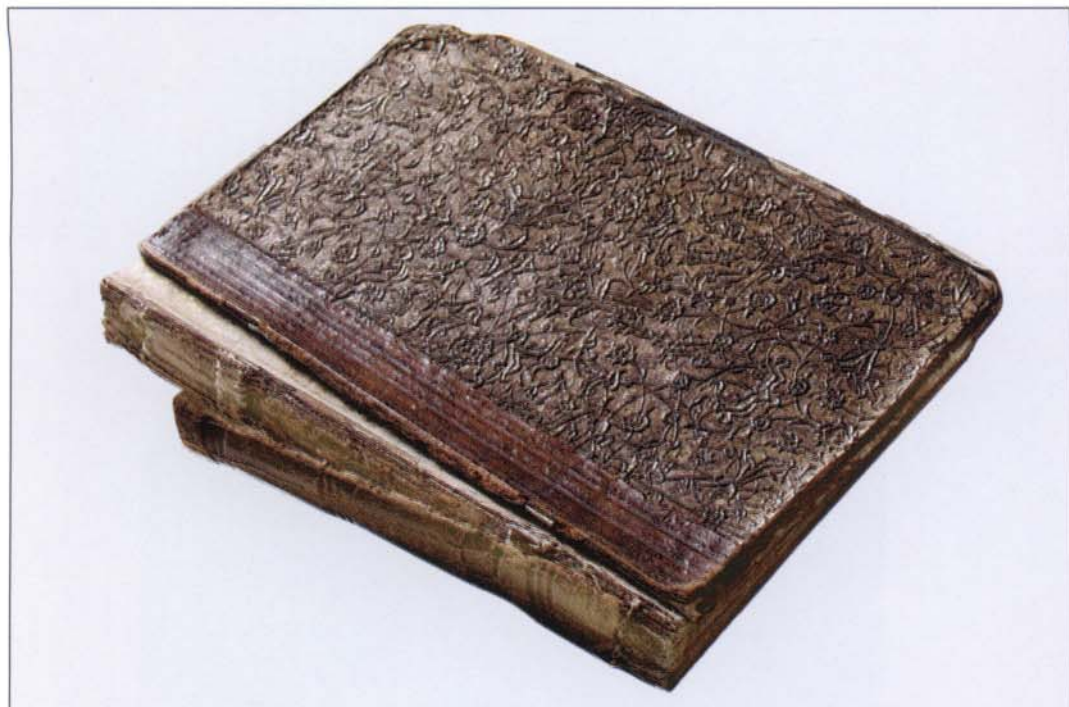

VII. Zachowana oryginalna marmurkowana wyklejka przednia – stan po konserwacji

VIII. Portret Johanna Wtenbogaerta w oktagonie – przykład akwaforty po konserwacji w ochronnym passe-partout

Konrad Panoszewski „*Dīvān Muhībbīego*” (1529–1530)
– stan zachowania i problemy konserwatorskie

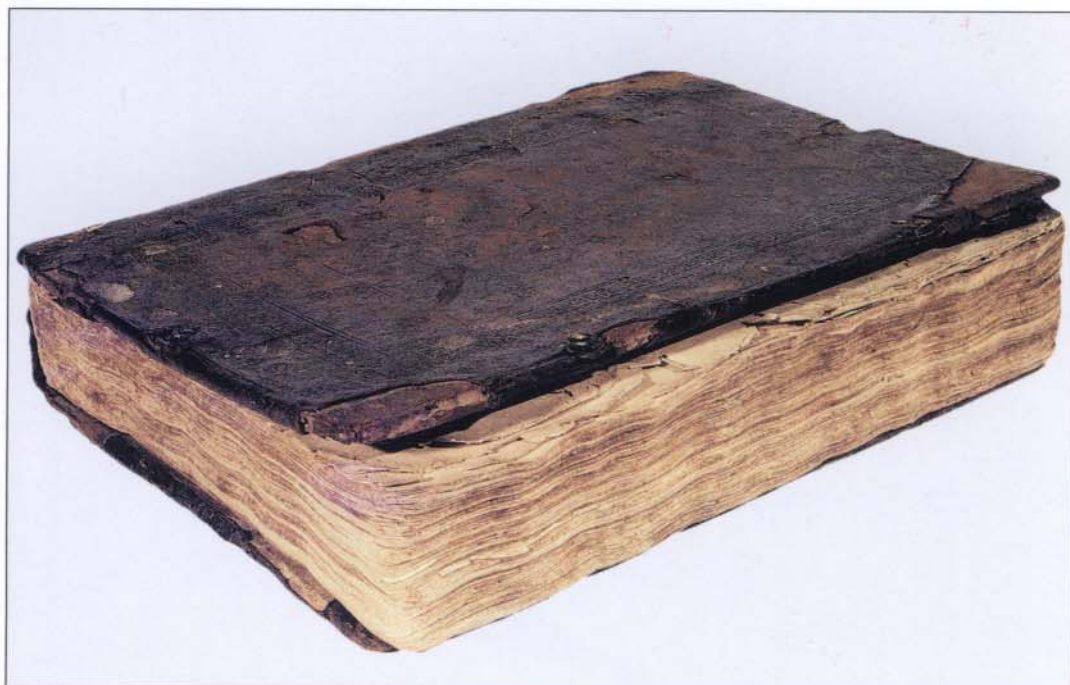

I. Widok ogólny

II. Okładka przednia (v), karta 1 (r)

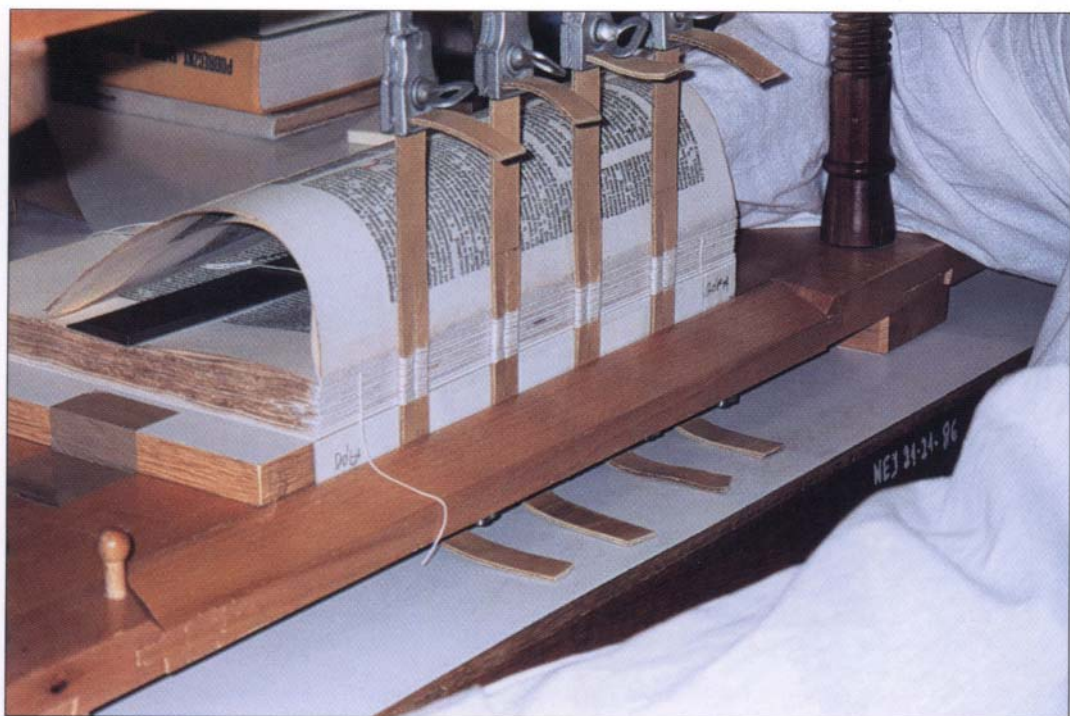
Maria Woźniak Konserwacja inkunabułu ze zbiorów Biblioteki Muzeum Miasta Trogir w Chorwacji

I. Inkunabuł „Biblia cum postillis” Nicolai de Lyra, P.II, wydany w Wenecji w 1481 r. – widok ogólny przed konserwacją

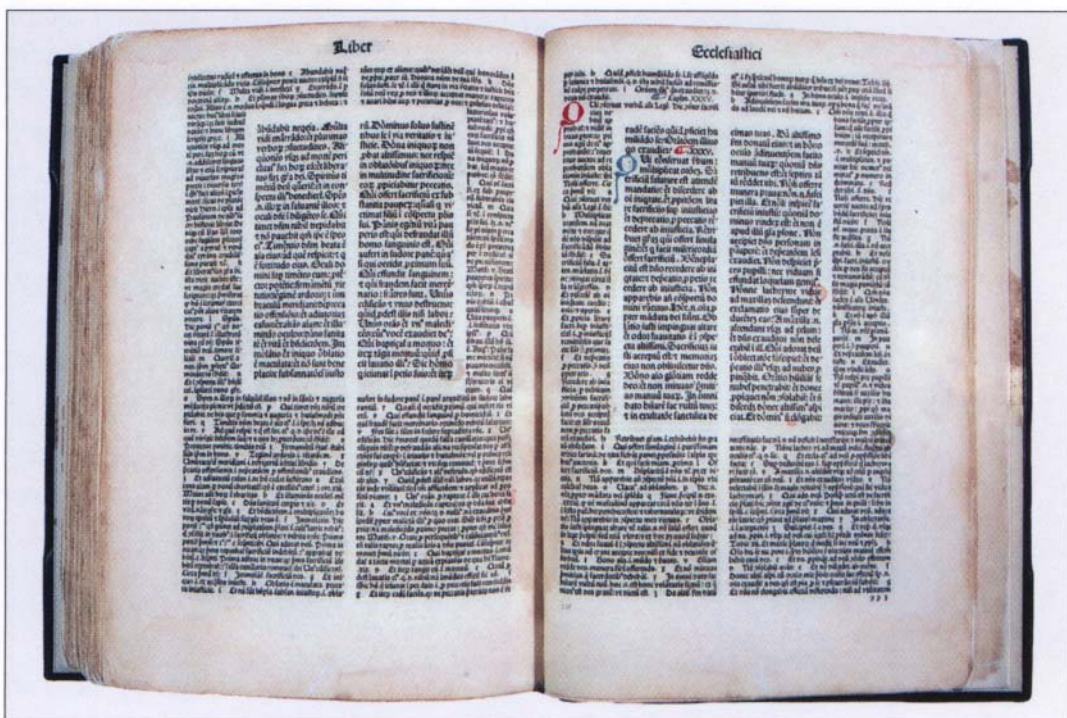
II. Końcowe karty inkunabułu (karta 244 v i 245 r), pokryte brunatnymi zaciekami – przed konserwacją

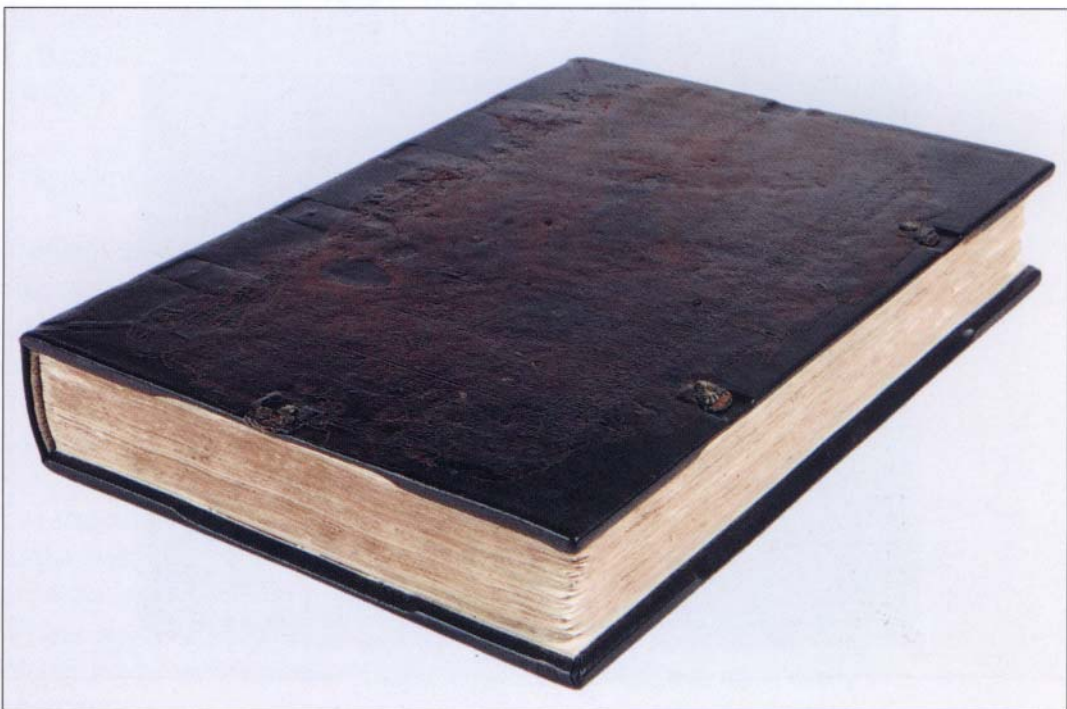
III. Szycie bloku inkunabułu z zastosowaniem rzemiennych zwięzów

IV. Odtworzona konstrukcja połączenia drewnianych okładek z blokiem oraz zrekonstruowane kapitałki przy krawędziach grzbietu

V. Końcowe karty inkunabulu (karta 244 v i 245 r) – po konserwacji

VI. Inkunabul po konserwacji – widok ogólny

VII. „Biblia cum Postillis” Nicolai de Lyra, z 1481 r. po konserwacji. W pudle ochronnym zostały umieszczone elementy oddzielone od obiektu podczas prac konserwatorskich